

ΕΣΠΕΡΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ – Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ

Πὼς μπορεῖ στ' ἀλήθεια νά περιγράψει κανεῖς μιά καταστροφὴ μέσα σέ λίγες ἀράδες καί πὼς νά μιλήσει κανεῖς γιά τὴν ζωὴ πού γεννιέται μέσα ἀπὸ τίς στάχτες;

Ἡ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ καί ἡ Ἄλωση τῆς Πόλης ἦταν ἀναμφισβήτητα τὰ δύο τραγικότερα γεγονότα τῆς πορείας τῆς Ρωμοσύνης μέσα στὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ τοῦ Γένους· καί ἡ μνήμη τῶν ἐπιγόνων, καθὼς εἶναι κυτταρική, δέν μᾶς ἀφήνει νά ξεχάσουμε. Θά κουβαλᾶμε τὸν πόνο γιὰ κάτι πού πιθανῶς δέν γνωρίσαμε καί θά σχοινοβατοῦμε ἀνάμεσα στὸν τόπο πού ζοῦμε καί σ' ἐκεῖνον πού θά ζούσαμε, μέ μιά περιέργη αἴσθησι πού δέν μᾶς ἀφήνει νά ἡσυχάσουμε.

Μέ τό γύρισμα τοῦ χρόνου πού διαγράφει μέσα στὴν ἱστορικὴ κονίστρα ἕναν αἰῶνα ἀπὸ τὸν χαλασμό, βρίσκει ἐμᾶς, τὴν τρίτη γενιά τῶν προσφύγων, νά συγκεντρώνουμε τίς μνήμες, τίς εἰκόνες, τίς ἱστορήσεις, τὰ ἱερά κειμήλια τῶν ἐκκλησιῶν μας καί τῶν σπιτιῶν μας, μέ μιά ἀνομολόγητη ἀνάγκη νά σώσουμε, νά διαφυλάξουμε καί νά συντηρήσουμε ὅ,τι μᾶς ἀπέμεινε ἀπὸ τὸν μεγάλο χαλασμό.

Ἰδιαιτέρα ἐδῶ στὴν Δυτικὴ Θεσσαλονίκη, τὴν Θεσσαλονίκη τὴν ἐκτὸς τῶν βυζαντινῶν τειχῶν, ὅπου ξαπόστασε μετὰ ἀπὸ τὸν μακρὸ δρόμο ἐκεῖνο τό σμάρι τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀνατολῆς. Δέν ἦταν ἄνθρωποι! Ἦταν σκιές ἀνθρώπων πού, πεινασμένοι καί ἀνέστιοι, ἔψαχναν νά βροῦν ἕναν τόπο νά ἀκουμπήσουν τὴν ἐλπίδα τους, νά ἀπλώσουν κατὰ γῆς τό κιλίμι πού πῆραν ἀπὸ τό σπιτικό τους γιὰ νά κοιμήσουν τὰ παιδιά τους καί νά ἀνάψουν τό κανδήλι μπροστά στὰ εἰκονίσματά τους.

Πόση δύναμη ἔχει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καί ποιά μπορεῖ νά εἶναι τὰ ὄρια τῆς ἀντοχῆς του; Αὐτοὶ οἱ φτωχοὶ καί ρακένδυτοι ἔπρεπε μετὰ τό φάσμα τοῦ

θανάτου νά ζήσουν τήν ἀπαξίωση καί τήν περιφρόνηση καί κάποιων ἀδελφῶν τους τῆς Μητροπολιτικῆς Ἑλλάδας.

Φωτεινές ἐξαιρέσεις ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τά μοναστήρια καί τό Ἅγιον Ὄρος, πού μέ μιά γενναία, φιλόνηρωτη καί ἀρχοντική κίνηση ἔδωσαν χιλιάδες στρέμματα γιά τούς κατατρεγμένους πρόσφυγες. Μιά ἀλήθεια πού ἡ νεώτερη ἱστορία τῆς πατρίδας μας προσπαθεῖ ἐπιμελῶς νά τήν σκεπάσει, ἴσως καί νά τήν διαγράψει, γιά νά μή φανεῖ –ἀκόμη μιά φορά– ὁ δυνατός δεσμός τῆς Ἐκκλησίας μας μέ τόν λαό τῆς.

Ἡ Δυτική Θεσσαλονίκη μέχρι τό 1922 ἦταν τόπος μέ καλλιέργειες, ἀκατοίκητος, μέ λίγα χωριά ἐντοπίου πληθυσμοῦ, σκόρπια στήν διαδρομή πρὸς τόν Χορτιάτη καί τό Δερεβένι τῆς Θεσσαλονίκης· καί ξαφνικά μέσα σέ λίγους μῆνες ὁ τόπος μεταβλήθηκε σέ πολυάνθρωπες συνοικίες καί κοινότητες.

Ἦλθαν οἱ Νεβσεχιλίτες καί κατοίκησαν τήν Νεάπολη, οἱ Ἀνταβαλιῆδες τίς Συκιές, οἱ Πόντιοι τήν Σταυρούπολη, τό Ὁραιοκάστρο καί τό Φίλυρο, οἱ Κωνσταντινουπολίτες καί οἱ Ἀνατολικοθρακιῶτες τούς Ἀμπελοκίητες, οἱ Κουκλουτζιανοί τόν Εὐόσμο, οἱ Μουραδιεῖτες τά Διαβατά καί τήν Νέα Μαγνησία, οἱ Μαινεμενῆδες τήν Νέα Μαιμένη καί οἱ Σμυρνοῖς τό Νέο Κορδελιό. Ὁλάκερο τό μωσαϊκό τῆς Μικρασίας σ' ἓναν τόπο μέ τούς ἴδιους καπιμούς, μέ τήν ἴδια φτώχεια, ἀλλά καί μέ τήν ἴδια πίστη στόν Θεό καί τήν ἴδια ἐλπίδα ὅτι θά ξημέρωνε μιά καλύτερη ἡμέρα γιά τούς ἴδιους καί τά παιδιά τους.

Καί ὅταν στάθηκαν στά πόδια τους καί βρῆκαν ἓνα κομμάτι ψωμί, ἔφτιαξαν πρόχειρα τίς ἐκκλησιές τους γιά νά μποῦν μέσα σ' αὐτές οἱ «πρόσφυγες» Ἅγιοι καί ἡ συνέδημος Παναγία. Ἔδωσαν τά ὀνόματα τῶν ἰδιαιτέρων πατρίδων τους στους νέους τόπους κατοικίας τους, ἔκτισαν σχολεῖα γιά νά μορφώσουν τά παιδιά τους καί ρίχτηκαν στόν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ἀπό τί ἦταν φτιαγμένοι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι; Ποιά δύναμη τούς ἔκανε νά παλεύουν; Πῶς μετά τήν καταστροφή ἄρχισαν ἀπό τό μηδέν νά δημιουργοῦν καί πάλι; Ναί, εἶχαν πίστη στόν Θεό· μιά βαθιά πίστη πού τούς ἔκανε νά πιστεύουν ὅτι «αἰεὶ τῷ Σταυρῷ ἀκολουθεῖ ἡ Ἀνάστασις». Εἶχαν ἀξίες ζωῆς καί σεβασμό, ἓναν πνευματικό πολιτισμό πού ἔμεινε ἀνέγγιχτος ἀπό τόν χαλασμό. Ὅλα αὐτά ἀποτέλεσαν θεμέλια πάνω στά ὁποῖα φτιάχτηκαν πόλεις καί χωριά. Ὁ τίμος ἰδρώτας τους ἔγινε ἀγιασμός πάνω στήν καινούργια γῆ καί τό κανδίλι τῆς πίστεως ἔμεινε ἄσβεστο.

Ἦταν αὐτοί οἱ ἴδιοι πού μεγάλωσαν τά παιδιά τους καί ἀξιώθηκαν νά τά δοῦν νά διακρίνονται στά γράμματα, στίς τέχνες καί στό ἐμπόριο, αὐτοί πού ἔκτισαν στά τριάντα πρῶτα χρόνια ἀπό τήν ἴδρυση τῆς Μητρόπολός μας

τριάντα νέους ναούς, οί περισσότεροι μεγάλοι καί περίτεχνοι, τρανή απόδειξη τῆς πίστεως τους στόν Θεό καί τῆς ἀγάπης τους πρός τήν Ἐκκλησία. Οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι στηρίζουν μέχρι σήμερα τό μεγάλο φιλανθρωπικό ἔργο τῆς Μητροπόλεως μας μέ συσσίτια καί ἄλλες δομές κοινωνικῆς πρόνοιας.

Ὡς Ἐπίσκοπος τῆς Ἑσπερίας Θεσσαλονίκης, γόνος κι ἐγώ προσφυγικῆς οἰκογένειας, αἰσθάνομαι διπλά περήφανος· πρῶτον, γιά τήν καταγωγή μου καί, δεύτερον, γιατί ὁ Ἅγιος Θεός μου ἐπεφύλαξε τήν τιμή νά εἶμαι ὁ πνευματικός πατέρας καί ποιμένας αὐτοῦ τοῦ ὑπέροχου λαοῦ, πού ξέρει νά προσφέρει τόν ἑαυτό του στή διακονία τῶν ἀδελφῶν του, ἑνός λαοῦ πού γεμίζει τίς ἐκκλησίες καί πού μέσα σέ καιρούς πολλαπλῆς ἀλλοτρίωσης ἐμμένει στίς πατρῶες παραδόσεις του.

Ἐρres-ῶρες, σέ στιγμές ἠρεμίας καί περισυλλογῆς ἔρχονται στήν μνήμη μου οἱ εἰκόνες τῶν παιδικῶν μου χρόνων, ὅταν οἱ παπποῦδες μετά τόν κόπο τῆς μέρας κάθονταν στήν αὐλή καί μᾶς ἔλεγαν ἱστορίες ἀπό τίς πατρίδες τῆς Ἀνατολῆς. Ἐβλεπα στήν ἄκρη τῶν ματιῶν τους κάπιο δάκρυ καί μποροῦσα νά καταλάβω ὅτι ὁ λόγος ἔκρυβε τόν πόνο ὅταν ἔλεγε:

Ἄπ' τόν τόπο πού ἔμαι ἐγώ ξέρουν ν' ἀγαποῦν,
ξέρουν τόν καυμό νά κρύβουν, ξέρουν νά γλεντοῦν...